C/2025/3997

2025.8.20.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2025. július 8.)

Románia gazdaság-, szociál-, foglalkoztatás-, strukturális és költségvetési politikájáról

(C/2025/3997)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

Általános szempontok

(1) A 2024. április 30-án hatályba lépett (EU) 2024/1263 rendelet rögzíti, hogy a gazdasági kormányzási keret célkitűzése a rendezett és fenntartható államháztartás, a fenntartható és inkluzív növekedés, valamint a reziliencia reformok és beruházások révén történő előmozdítása, továbbá a túlzott költségvetési hiányok kialakulásának megelőzése. A rendelet értelmében a Tanács és a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződésben meghatározott célkitűzésekkel és követelményekkel összhangban többoldalú felügyeletet végez az európai szemeszter keretében. Az európai szemeszter mindenekelőtt az országspecifikus ajánlások megfogalmazását és végrehajtásának felügyeletét foglalja magában. A rendelet továbbá előmozdítja a költségvetési politikával kapcsolatos nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabb és következetesebb végrehajtást irányoz elő. Minden tagállamnak be kell nyújtania a Tanács és a Bizottság számára egy nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet, amely a nemzeti jogalkotási ciklus hosszától függően egy négy- vagy ötéves időszak költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazza. Az e tervekben foglalt nettó kiadási [3] pályának meg kell felelnie a rendelet követelményeinek, többek között arra vonatkozóan, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy annak a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-a alatti prudens szinten kell maradnia, továbbá az államháztartási hiányt középtávon a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, illetve az alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát a rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható.

[1] HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott „nettó kiadás”: i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

(2) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([4]), amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: RRF), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az RRF reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosítva. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének prioritásaival összhangban az RRF elősegíti a gazdasági és társadalmi helyreállítást, egyúttal fenntartható reformokat és beruházásokat mozdít elő, mindenekelőtt a zöld és a digitális átállás ösztönzése, valamint a tagállamok gazdaságának reziliensebbé tétele terén. Közép- és hosszú távon szintén segít megerősíteni az államháztartás helyzetét, valamint fellendíteni a növekedést és a munkahelyteremtést, javítani az Unión belüli területi kohéziót, és támogatni a szociális jogok európai pillérének további végrehajtását.

(3) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([5]) (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) célja fokozatosan megszüntetni az Unió függőségét az orosz fosszilistüzelőanyag-behozataltól. Ez segít megteremteni az energiabiztonságot és diverzifikálni az Unió energiaellátását, ugyanakkor hozzájárul a megújuló energiaforrások elterjedéséhez, valamint az energiatárolási kapacitások és az energiahatékonyság növeléséhez. Románia új REPowerEU-fejezettel egészítette ki a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését.

(4) Románia 2021. május 31-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az említett rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság – az V. mellékletben foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. október 29-én elfogadta a Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([6]), amelyet 2023. december 8-án módosított a 18. cikk (2) bekezdése alapján a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulás aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából ([7]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság – a 24. cikk (5) bekezdésével összhangban – határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy Románia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban meghatározott releváns mérföldköveket és célokat. A teljesítés akkor tekinthető kielégítőnek, ha az egyes reformok vagy beruházások korábbi mérföldköveinek és céljainak elérése terén nem történt visszalépés.

(5) A Tanács 2025. január 21-én a Bizottság ajánlása alapján ajánlást fogadott el, amelyben jóváhagyta Románia nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervét ([8]). Az (EU) 2024/1263 rendelet 11. cikkével és 36. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összhangban benyújtott terv a 2025–2028-as időszakra vonatkozik, és hét évre elosztott költségvetési kiigazítást mutat be.

(6) A Bizottság 2024. november 26-án az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2025. évi jelentést, amelyben Romániát azon tagállamok közé sorolta, amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2025. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2025. május 13-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([9]), 2025. március 10-én pedig az együttes foglalkoztatási jelentést.

(7) A Bizottság 2025. január 29-én közzétette a versenyképességi iránytűt, azaz az EU globális versenyképességének fellendítését célzó, a következő öt évre szóló stratégiai keretet. A versenyképességi iránytű meghatározza a fenntartható gazdasági növekedés három transzformatív tényezőjét: i. innováció; ii. dekarbonizáció és versenyképesség; és iii. biztonság. Az innovációs szakadék megszüntetése érdekében az EU az ipari innováció

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) A Tanács végrehajtási határozata (2021. október 29.) Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (ST 12319/21 + ADD1).

([7]) A Tanács végrehajtási határozata (2023. december 8.) a Románia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. október 29-i végrehajtási határozat módosításáról (ST 15833/23 + ADD1).

([8]) A Tanács ajánlása (2025. január 21.) Románia nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervének jóváhagyásáról (HL C, C/2025/647, 2025.2.10., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/647/oj).

([9]) A Tanács ajánlása (2025. május 13.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C, C/2025/2782, 2025.5.22., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

ösztönzésére, az induló innovatív vállalkozások növekedésének támogatására – például az induló és növekvő innovatív vállalkozásokra vonatkozó uniós stratégiához hasonló kezdeményezések révén –, valamint a mesterséges intelligenciához és a kvantumszámításhoz hasonló fejlett technológiák alkalmazásának előmozdítására törekszik. A zöldebb gazdaság érdekében a Bizottság felvázolta a megfizethető energiára vonatkozó átfogó cselekvési tervet és a tisztaipar-megállapodást, amelyek biztosítják, hogy a tiszta energiára való átállás költséghatékony és a versenyképességet elősegítő maradjon, különösen az energiaigényes ágazatokban, és ösztönözze a növekedést. A túlzott függőségek csökkentése és a biztonság növelése érdekében az Unió eltökélt szándéka, hogy megerősítse a globális kereskedelmi partnerségeket, diverzifikálja az ellátási láncokat, és biztosítsa a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz és a tiszta energiaforrásokhoz való hozzáférést. E prioritások megvalósítását olyan horizontális támogató eszközök segítik, mint például a szabályozás egyszerűsítése, az egységes piac elmélyítése, a versenyképesség finanszírozása, a megtakarítási és beruházási unió, a készségek és a minőségi munkahelyek előmozdítása, valamint az uniós szakpolitikák jobb összehangolása. A versenyképességi iránytű igazodik az európai szemeszterhez, biztosítva, hogy a tagállamok gazdaságpolitikája összhangban álljon a Bizottság stratégiai céljaival, így egységes megközelítésbe helyezve a gazdasági kormányzást, amely Unió-szerte előmozdítja a fenntartható növekedést, az innovációt és a rezilienciát.

(8) 2025-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az RRF végrehajtásával párhuzamosan valósul meg. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása továbbra is elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek segítenek hatékonyan kezelni az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességét vagy jelentős részét. Ezek az országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 21. cikkével összhangban módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek értékelésének tekintetében is.

(9) A 2019–2024-es országspecifikus ajánlásokban azonosított releváns kihívásokat is figyelembe véve a 2025. évi országspecifikus ajánlások azokkal a legfontosabb gazdaságpolitikai kihívásokkal foglalkoznak, amelyeket a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekben foglalt intézkedések nem kezelnek kielégítően.

(10) A Bizottság 2025. június 4-én közzétette a Romániára vonatkozó 2025. évi országjelentést. Ebben értékelte a releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Románia által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Románia általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján a Bizottság az országjelentésben azonosította a Románia előtt álló legsürgetőbb kihívásokat. Emellett a jelentésben a Bizottság értékelte, hogy Románia milyen eredményeket ért el a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztődés csökkentésére vonatkozó, 2030-ra teljesítendő kiemelt uniós célok elérése, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén.

(11) A Bizottság – az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján – Románia vonatkozásában részletes felülvizsgálatot végzett. A Bizottság 2025. május 13-án közzétette az említett rendelet alkalmazásával összefüggésben Románia makrogazdasági sebezhetőségeire vonatkozóan végzett értékelésének főbb megállapításait ([10]). A Bizottság 2025. június 4-én megállapította, hogy Romániában túlzott makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. A sebezhetőségek különösen azért súlyosbodtak, mert Románia kettős költségvetési- és folyófizetésimérleg-hiánya nőtt, a költség-versenyképesség pedig romlott 2024-ben. A számottevő költségvetési hiány tovább nőtt 2024-ben. A költségvetési hiány folytatódó növekedése, különösen a közszektorbeli bérek és nyugdíjak emelkedése fokozta a magánfogyasztást és a már egyébként is jelentős folyófizetésimérleg-hiányt. A korábbi években már rohamosan növekvő fajlagos munkaerőköltség emelkedése 2024-ben tovább gyorsult, ami rontotta a költség-versenyképességet. 2024-ben gyengült a külső finanszírozási szerkezet stabilitása, amely a külső adósság növekedését visszafogó jelentős nettó közvetlen külföldi befektetéseken és az uniós forrásokon alapult. 2025-ben és 2026-ban csak marginális csökkenés várható az államháztartás és a folyó fizetési mérleg hiánya tekintetében. A fajlagos munkaköltség növekedése és az infláció várhatóan lassul, de továbbra is jelentős marad. A szakpolitikai előrelépés 2024-ben minimális volt, a makrogazdasági stabilitási kockázatok köre viszont bővült. A politikai bizonytalanság az elmúlt év vége felé nőtt, így az ország kiszolgáltatottá vált a befektetői hangulat változásaival és a magasabb hitelfelvételi költségekkel szemben. A bankok és az állam közötti visszacsatolási spirál itt a legerősebb az EU-n belül, és 2024-ben tovább erősödött. A 2024 végén elfogadott jelentős költségvetési konszolidációs csomagot – amely a nyugdíjak és az állami bérek befagyasztását is tartalmazta – még nem egészítik ki olyan intézkedések, amelyek biztosítják a középtávú költségvetési-strukturális terv céljainak maradéktalan teljesítését. 2025 elején elfogadták a minimálbér megállapításának reformját. A középtávú költségvetési-strukturális terv és az adóreform 2025-ös végrehajtásával jelentősen mérsékelhetők a költségvetési sebezhetőségek. Emellett strukturális reformok – különösen a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglaltak – végrehajtására van szükség a versenyképesség és az exportteljesítmény erősítéséhez, valamint további uniós finanszírozás bevonzásához. Mindazonáltal valószínűleg további intézkedésekre van szükség. Összességében a költségvetési és a strukturális reformok mozgatórugóival kapcsolatos határozott fellépés nélkül a költségvetési és külső hiány valószínűleg túl magas marad, így Románia jelentős mértékben ki van téve a befektetői érzelmek változásainak és a külső sokkhatásoknak.

([10]) SWD(2025) 126 final.

Az elért eredményekről szóló éves jelentés értékelése

(12) A Tanács 2025. január 21-én Románia esetében a nettó kiadások maximális növekedési rátáira vonatkozóan a következő ajánlást tette: 2025-ben 5,1 %, 2026-ban 4,9 %, 2027-ben 4,7 %, 2028-ban pedig 4,3 %, ami a 2023-as referenciaévhez viszonyítva a következő kumulatív maximális növekedési rátáknak felel meg: 2025-ben 20,2 %, 2026-ban 26,0 %, 2027-ben 31,9 %, 2028-ban pedig 37,6 %. 2025–2030-ban a nettó kiadások e maximális növekedési rátái egybeesnek az 1467/97/EK rendelet 3. cikkének (4) bekezdése szerinti korrekciós pályával, amint azt a Tanács 2025. január 21-én a túlzott hiány megszüntetése érdekében ajánlotta ([11]). Románia még nem nyújtotta be az elért eredményekről szóló éves jelentést, amely a túlzott költségvetési hiány megszüntetéséről szóló, 2025. január 21-i tanácsi ajánlásra válaszul hozott intézkedéseket, a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformok és beruházások megvalósítását, valamint az európai szemeszter országspecifikus ajánlásaiban megjelölt fő kihívásokra reagáló reformok és beruházások végrehajtását ismerteti.

(13) Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborúja és annak következményei egzisztenciális kihívást jelentenek az Európai Unió számára. A védelmi kiadások gyors és jelentős növelésére irányuló uniós erőfeszítések támogatása érdekében a Bizottság a Stabilitási és Növekedési Paktum nemzeti mentesítési rendelkezésének összehangolt aktiválását ajánlotta, és ezt a javaslatot az Európai Tanács a 2025. március 6-i ülésén üdvözölte.

(14) Az Eurostat által hitelesített adatok ([12]) alapján Románia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2023. évi 6,6 %-ról 2024-ben 9,3 %-ra nőtt, míg a GDP-arányos államadósság a 2023. év végi 48,9 %-ról 2024 végére 54,8 %-ra emelkedett. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2024 vonatkozásában a nettó kiadások 19,9 %-os növekedésének felelnek meg. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal ([13]) 2024-ben expanzív volt, a GDP 0,8 %-ának megfelelő mértékben.

(15) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2025-ben 1,4 %-kal, 2026-ban pedig 2,2 %-kal nő, a HICP-infláció pedig 2025-ben 5,1 %, 2026-ban pedig 3,9 % lesz.

(16) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2025-re a GDP 8,6 %-ának megfelelő költségvetési hiánnyal számol. A hiány 2025-re prognosztizált csökkenése főként a költségvetési konszolidációs csomag 2024. év végi végrehajtását tükrözi. Ez a csomag a bérek és nyugdíjak nominális befagyasztását, valamint néhány további bevételnövelő intézkedést tartalmazott. A Bizottság számításai szerint ezek a fejlemények 2025 vonatkozásában a nettó kiadások 5,4 %-os növekedésének felelnek meg. A nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt tartalmazó költségvetési irányvonal a Bizottság előrejelzései alapján várhatóan restriktív lesz, GDP-arányosan 1,4 %-kal szűkül 2025-ben. A GDP-arányos államadósság-ráta előreláthatólag 59,4 %-ra növekszik 2025 végére. A GDP-arányos államadósság 2025. évi növekedése főként az elsődleges hiány nagyon magas szintjét és – kisebb mértékben – a kamatfizetések növekedését tükrözi.

(17) A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott államháztartási kiadások nagysága 2025-ben a GDP 0,9 %-a lesz, szemben a 2024. évi 0,6 %-kal. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatást gyakorolnának Románia államháztartási egyenlegére és államadósságára.

(18) A védelmi célú államháztartási kiadások 2021-ben a GDP 1,9 %-át, 2022-ben a GDP 1,8 %-át, 2023-ban pedig a GDP 1,7 %-át tették ki ([14]). A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint a védelmi kiadások 2024-ben és 2025-ben egyaránt a GDP 1,7 %-át teszik ki. Ez 2021-hez képest GDP-arányosan 0,2 százalékpontos csökkenésnek felel meg.

([11]) A Tanács ajánlása a Romániában fennálló túlzott hiány megszüntetéséről, ST 5038/25.

([12]) Eurostat – Euromutatók, 2025.4.22.

([13]) A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma. Mind a nemzeti finanszírozású, mind az uniós költségvetésből finanszírozott költségvetési politikákból eredő gazdasági impulzus értékelésére irányul. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbözetként mérhető, de az elsődleges kiadások tartalmazzák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból nyújtott vissza nem térítendő támogatások (grants) által finanszírozott kiadásokat.

([14]) Eurostat, government expenditure by classification of functions of government (COFOG) (Kormányzati kiadások a kormányzati funkciók osztályozása (COFOG) szerint). A COFOG és a NATO fogalommeghatározásai közötti módszertani különbségek miatt a COFOG meghatározásán alapuló kiadások eltérhetnek a NATO meghatározásán alapuló kiadásoktól.

(19) A Tanács 2024. október 21-én azt ajánlotta ([15]), hogy Románia a 2024. év egészére vonatkozó költségvetési kiigazítás érdekében szigorítsa költségvetési politikáját. A strukturális hiány 2024-ben GDP-arányosan 2,4 százalékponttal a GDP 8,8 %-ára nőtt Romániában. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése szerint Romániában a nettó kiadások 2025-ben várhatóan 5,4 %-kal, 2024-ben és 2025-ben pedig összesen 26,4 %-kal nőnek. A Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése alapján Románia nettó kiadásainak növekedése 2025-ben várhatóan évesítve és kumulatívan is meghaladja a korrekciós pályával meghatározott ajánlott maximális növekedési rátát, ami 2025-ben a nettó kiadások ajánlott maximális éves növekedéséhez viszonyítva GDP-arányosan 0,1 %-os eltérésnek ([16]), 2024-ben és 2025-ben pedig a nettó kiadások ajánlott maximális összesített növekedéséhez viszonyítva GDP-arányosan 1,7 %-os eltérésnek felel majd meg. A nettó kiadások e jelentős növekedése annak tudható be, hogy 2024-ben számottevően nőttek a folyó kiadások (2023-hoz képest + 18,7 %), különös tekintettel a közszektorbeli bérköltségre (+ 21,5 % 2023-hoz képest) és a nyugdíjakat is magukban foglaló szociális transzferekre (+ 19,5 % 2023-hoz képest). Az előrejelzés szerinti eltérések nem haladják meg az éves eltérésekre vonatkozó, GDP-arányosan 0,3 %-os küszöbértéket, ugyanakkor jelentősen meghaladják a kumulatív eltérésekre vonatkozó, GDP-arányosan 0,6 %-os küszöbértéket. Tehát a nettó kiadások ajánlott maximális növekedésétől való eltérés kockázata nagy, és megalapozottan feltételezhető, hogy nem várható eredményes intézkedés.

(20) Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2025. tavaszi előrejelzése 2026-ra a GDP 8,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít. Ezek a fejlemények azt jelentik, hogy a nettó kiadások 2026-ban 8,1 %-kal nőnek. A hiány 2026. évi csökkenése elsősorban azzal magyarázható, hogy az államháztartási bevétel növekedése a gazdasági tevékenység előre jelzett élénkülésének hatására javulást mutatott. A Bizottság becslései alapján a nemzeti és az uniós finanszírozású kiadásokat egyaránt magában foglaló költségvetési irányvonal 2026-ban nagyjából semleges lesz. A költségvetési konszolidáció a külső pozíció javulásához is hozzájárulhatna. A GDP-arányos államadósság a Bizottság szerint 2026 végére várhatóan 63,3 %-ra nő. A GDP-arányos államadósság 2026. évi növekedése főként az elsődleges hiány tartósan nagyon magas szintjét tükrözi.

(21) A Románia középtávú tervének jóváhagyásáról szóló ajánlás meghatározza a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformokat és beruházásokat, azok végrehajtásának határidejével együtt. Ide tartoznak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv szerinti meglévő és fokozott intézkedések, például az adózási keret minden adóterületre kiterjedő, átfogó felülvizsgálata, az adóigazgatási rendszer korszerűsítése, éves kiadási felülvizsgálatok, az általános és a különleges nyugdíjak reformja és az új minimálbér-megállapítási mechanizmus, valamint olyan további reformok és beruházások, mint a vállalkozásfinanszírozás fejlesztésére irányuló intézkedések és az állami tulajdonban lévő vállalatok kiadási rendszerének reformja. A 2025. április 30-ig esedékes, meghosszabbítást alátámasztó reformok és beruházások egy része – például az adórendszer felülvizsgálatára irányuló kulcsfontosságú reform – nem valósult meg.

A legjelentősebb szakpolitikai kihívások

(22) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan segítenek hathatósan kezelni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikét vagy jelentős részét. A REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési terv e szoros időkereten belüli eredményes végrehajtása kulcsfontosságú ahhoz, hogy a zöld és a digitális átállás nyomán – a társadalmi méltányosság biztosítása mellett – javuljon Románia hosszú távú versenyképessége. A NextGenerationEU – A 2026-ig tartó út című, 2025. június 4-én elfogadott bizottsági közlemény egyértelművé teszi az eszköz lezárására alkalmazandó ütemtervet, és annak érdekében, hogy 2026. augusztus 31-ig a lehető legtöbbet ki lehessen hozni a végrehajtásból, iránymutatást nyújt a tagállamoknak többek között arra vonatkozóan, hogy miként egyszerűsíthetik tovább helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket, meghatározza, hogy milyen főbb lehetőségeket mérlegelhetnek azok felülvizsgálatakor, és hangsúlyozza, hogy az utolsó kifizetési kérelmek 2026-ban történő benyújtása előtt gondos közös tervezésre van szükség. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítéséhez kulcsfontosságú, hogy Románia – a közbeszerzésben jelentkező késedelmek orvoslásával, hatékony irányítás biztosítása és a közigazgatási kapacitás megerősítése révén – sürgősen felgyorsítsa a reformok és beruházások végrehajtását. E folyamat megkönnyítése érdekében Romániának módosítania kell a tervet, és ki kell vennie azokat a beruházásokat, amelyek objektív körülményekre tekintettel már nem valósíthatók meg, ugyanakkor meg kell őriznie a támogatási elemet. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

([15]) A Tanács ajánlása (2024. október 21.) Románia gazdaság-, költségvetési, foglalkoztatás- és strukturális politikájáról (HL C, C/2024/6830, 2024.11.21., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6830/oj).

([16]) 2026-tól ezek az összegek az (EU) 2024/1263 rendelet 22. cikkében létrehozott kontrollszámlán jelennek meg.

(23) Romániában felgyorsult a kohéziós politikai programok, azaz az Európai Regionális Fejlesztési Alapból (ERFA), az Igazságos Átmenet Alapból (IÁA), az Európai Szociális Alap Pluszból (ESZA+) és a Kohéziós Alapból (KA) nyújtott támogatásokból finanszírozott programok végrehajtása. Továbbra is törekedni kell a programok gyors végrehajtására, ugyanakkor ügyelni kell a gyakorlati hatásuk maximalizálására is. Románia a kohéziós politikai programjai keretében már jelenleg is tesz lépéseket a versenyképesség javítása és a növekedés fellendítése – és ezzel egyidejűleg a társadalmi kohézió fokozása – érdekében. Ugyanakkor Románia továbbra is kihívásokkal küzd többek között az oktatás, a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás terén, valamint a regionális versenyképesség kutatás és innováció – többek között kritikus technológiák fejlesztése vagy gyártása révén történő fokozásával, a vízgazdálkodás rezilienciájának – különösen az ország keleti és déli részén történő – növelésével és a lakhatás megfizethetőségével kapcsolatosan. Az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban Romániának a kohéziós politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat. A Bizottság 2025. április 1-jén elfogadott javaslata ([17]) értelmében 2025. március 31. utánra tolódott az a határidő, amelyen belül az egyes programok tekintetében esedékes félidős felülvizsgálat eredményeinek értékelését be kell nyújtani. A javaslat emellett rugalmassági mechanizmusokat biztosít a programok végrehajtásának felgyorsításához, továbbá ösztönzőket ad a tagállamoknak ahhoz, hogy kohéziós politikai forrásokat különítsenek el öt, uniós szinten kiemelt stratégiai területre – nevezetesen a stratégiai technológiai versenyképességre, a védelemre, a lakhatásra, a vízgazdálkodás rezilienciájára és az energetikai átállásra –, valamint a kiemelt ágazatokban a készségekbe történő beruházásokra, továbbra is a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő személyekre összpontosítva az ESZA+ programokban.

(24) A Stratégiai Technológiák Európai Platformja (STEP) lehetőséget kínál az egyik legfontosabb uniós stratégiai prioritásba történő beruházásra, és ezáltal az EU versenyképességének fokozására. A STEP végrehajtása 11 meglévő uniós alap keretében valósul meg. A tagállamok az InvestEU programhoz is hozzájárulhatnak a kiemelt területeken megvalósuló beruházások támogatása céljából. Románia optimális módon élhetne az ezen kezdeményezések nyújtotta lehetőségekkel a kritikus technológiák – többek között a tiszta és erőforrás-hatékony technológiák – fejlesztésének vagy gyártásának támogatására.

(25) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túlmenően Romániának ténylegesen kezelnie kell a fennmaradó kihívásokat a gazdaság és az energiatermelés dekarbonizációjával, nagy projektek előkészítésével és rangsorolásával, a közigazgatás színvonalával és eredményességével, a szociális védelemmel és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel, a munkaerőpiaci részvétellel, és a készséghiánnyal, a szegénységgel és a társadalmi kirekesztettséggel kapcsolatban.

(26) A versenyképességi iránytűben meghatározottak szerint valamennyi uniós, nemzeti és helyi intézménynek komoly erőfeszítéseket kell tennie a szabályok egyszerűsítése és az adminisztratív eljárások felgyorsítása érdekében. A Bizottság ambiciózus célokat tűzött ki e tekintetben: ezek szerint legalább 25 %-kal – a kkv-k esetében pedig legalább 35 %-kal – kell csökkenteni az adminisztratív terheket. A Bizottság továbbá új eszközöket hozott létre e célok elérése érdekében, ideértve a meglévő uniós jogszabályok szisztematikus stressztesztjét és az érdekelt felekkel folytatott párbeszéd javítását. E törekvés jegyében Romániának is lépéseket kell tennie. A vállalkozások 82 %-a úgy véli, hogy az adminisztratív eljárások összetettsége problémát jelent romániai üzleti tevékenységük szempontjából ([18]). A döntéshozatal kiszámíthatóvá tétele továbbra is kihívást jelent, mivel kedvezőtlenül hat az üzleti környezetre. A kiadott sürgősségi kormányrendeletek ([19]) száma továbbra is magas, ami bizonytalanságot kelt, és valószínűleg akadályozza a beruházásokat. A konzultáció bevett intézményi kerete ellenére alig vonják be a megfelelő érdekelt feleket a reformok kidolgozásába és végrehajtásába, és ritkán kerül sor valódi párbeszédre, noha a közelmúltban történt néhány lépés a konzultációk hatékonyságának javítása érdekében. A szabályozási hatásvizsgálatok továbbra is formalitásnak számítanak, a színvonaluk megkérdőjelezhető, a tényleges hasznuk pedig bizonytalan. Elősegítené a gazdasági és a szociális eredmények javulását, ha mielőbb megvalósulnának a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben szereplő azon reformok, amelyek célja a szakpolitikai koordinációs és hatásvizsgálati kapacitás erősítése valamennyi kormányzati szinten, valamint a nyilvános konzultációk színvonalának emelése.

([17]) Javaslat – AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE az (EU) 2021/1058 és az (EU) 2021/1056 rendeletnek a félidős felülvizsgálat keretében egyes stratégiai kihívások kezelésére irányuló egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról – COM (2025) 123 final.

([18]) „Businesses' attitudes towards corruption in the EU" („A vállalkozások korrupcióhoz való hozzáállása az EU-ban"), Eurobarométer gyorsjelentés (2024. április).

([19]) A sürgősségi kormányrendeletek törvényerővel bíró jogalkotási aktusok. Románia alkotmányának 115. cikke szerint a kormány csak a haladéktalan elfogadást igénylő, kivételes helyzetekben fogadhat el sürgősségi rendeleteket, és köteles megindokolni a sürgősséget. A sürgősségi rendeletek azután lépnek hatályba, hogy vitára a parlament illetékes háza elé terjesztik, majd a Hivatalos Közlönyben közzéteszik őket. Ezt követően a parlamentnek törvényileg jóvá kell hagyni őket, de a hatálybalépésüktől kezdődően joghatást váltanak ki. Lásd például:

(27) Noha Románia a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó támogatással elért némi haladást a megújuló energiaforrások részarányának az energiaszerkezeten belüli növelése terén, az ország energiarendszere továbbra is nagymértékben támaszkodik fosszilis tüzelőanyagokra, amelyek az energiaszerkezetének mintegy 70 %-át teszik ki. A szén fokozatos kivezetésével és a földgáz használatának korlátozásával, egyidejűleg tisztább alternatívákra, különösen megújuló energiaforrásokra való átállással Románia javítaná a levegő minőségét, mérsékelné a szén-dioxid-kibocsátást, és megvédené gazdaságát a fosszilis tüzelőanyagokat érintő ársokkokkal szemben, valamint csökkentené a függését, és erősíthetné az energiabiztonságát. Mivel Románia jelentős, de kihasználatlan potenciállal rendelkezik a megújuló energia (szél- és napenergia) terén, ezen energiaforrások bevezetésének felgyorsítása előmozdítaná az ország azon kötelezettségvállalását, hogy 2030-ig 38 %-ra növeli a megújuló energia részarányát a teljes energiafogyasztáson belül, ami a jelenlegi intézkedésekkel nem érhető el. Románia még mindig több akadályba ütközik a megújuló energiaforrások bevezetése terén: az árbizonytalanságtól a nehézkes engedélyezésen át a nem egyértelmű földhasználati szabályokig. Kiemelendő, hogy a tengeri szélenergiáról szóló 2024. évi törvény révén 3–7 gigawattal bővülhetne a villamosenergia-termelés 2030-ig, az engedélyezési eljárások egyszerűsítését és felgyorsítását célzó további – a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben is szereplő – reformokkal pedig felszámolhatók lennének a megújuló energiaforrások bevezetésének akadályai. Ezekkel az erőfeszítésekkel Románia teljesíthetné a 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai kötelezettségvállalásait, munkahelyeket teremthetne, és megfizethetőbb energiával láthatná el a háztartásokat és az ipart.

(28) A megújuló energiaforrások részarányának növeléséhez jelentős fejlesztésekre van szükség Románia villamosenergia-hálózataiban, amelyek jelenleg nem teszik lehetővé a szél- és napenergia-termelés jelentős bővítését ([20]). Az elégtelen átviteli kapacitás és az elavult infrastruktúra miatt szűk keresztmetszet alakul ki, termelési csúcsidőszakban korlátozni kell a megújulóenergia-termelést, új projektek csatlakozása esetén pedig nehézségek merülnek fel. Románia energiastratégiája e problémák kezelésére irányul, ezért szükségessé teszi a villamosenergia-hálózat (az átviteli és az elosztóhálózat egyaránt) intelligens technológiák és energiatárolás alkalmazásával történő korszerűsítését és digitalizálását. Ezzel az energiabiztonság is erősíthető lenne, mivel egy megbízható hálózat jobban tudja kezelni a kiugró keresletnövekedést és a kínálati sokkokat. Az erősebb nemzeti hálózat kiegészíthető lenne a szomszédos országokkal (például Magyarországgal, Bulgáriával, Moldovával és Ukrajnával) való szorosabb összekapcsolódással. Az olyan projektek, mint a (Románia fekete-tengeri partvidékét Közép-Európával összekapcsoló) új fekete-tengeri nagyfeszültségű egyenáramú rendszerösszekötő, növelhetik a határokon átnyúló villamosenergia-áramlást, és a jövőben lehetővé tehetik a tengeri szélenergia kivitelét. A határokon átnyúló villamosenergia-összeköttetések javításával Románia az európai energiapiac szervesebb részévé válhatna, és stabilabbá tehetné villamosenergia-rendszerét az energiabiztonság erősítése mellett.

(29) A közelmúltbeli energiaválság során Románia szükséghelyzeti intézkedéseket vezetett be, amelyek között voltak például ársapkák és széles körű villamosenergia- és gáztámogatások annak érdekében, hogy megvédje a háztartásokat és a vállalkozásokat a rohamosan emelkedő energiaáraktól. Noha ezek a beavatkozások rövid távon könnyítést jelentettek, és védelmet nyújtottak a kiszolgáltatott fogyasztóknak, jelentős költségvetési teherrel jártak, és piaci torzulásokat okoztak. A mindenkire vonatkozó ársapkák rossz jelzéseket küldenek a piac felé, ugyanis visszafogják az energiatakarékosságot és a hatékonyságba és új kapacitásokba történő beruházást. Mivel az energiaárak stabilizálódtak, alapvető fontosságúvá vált e szükséghelyzeti támogatási programok megszüntetése. Románia jelentős támogatásokat nyújt a fosszilis tüzelőanyagokhoz kapcsolódóan, amelyek 2030 előtti fokozatos megszüntetése nincs tervbe véve. Különösen a fosszilis tüzelőanyagokhoz nyújtott azon támogatások kivezetését kellene prioritásnak tekinteni, amelyek nem kezelik célzottan az energiaszegénységet, nem kezelnek valódi energiabiztonsági problémákat, hátráltatják a villamosítást, és nem kulcsfontosságúak az ipari versenyképesség szempontjából. Romániában a fosszilis tüzelőanyagok támogatása, például a háztartásoknak nyújtott fűtési támogatás és a fosszilis tüzelőanyagokkal foglalkozó vállalatok veszteségének fedezésére nyújtott támogatás gazdaságilag nem hatékony, és meghosszabbítja a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést. Romániának viszont érdemes lenne a megtakarításokat a fenntarthatatlanul magas államháztartási hiány kezelésére fordítania. A torzulásmentes energiaárak visszaállításával ösztönözni lehetne a megújuló energiába és a hatékonyságba történő beruházást, ezáltal pedig előmozdítható lenne Románia tiszta energiára való átállása.

(30) Az energiahatékonyságba (a jobb szigetelést és a fűtési rendszerek korszerűsítését szolgáló épületfelújításba), a környezetvédelmi infrastruktúrába (a távfűtési hálózatok korszerűsítésébe, a hulladék- és vízrendszerek fejlesztésébe és a szennyezéssel érintett ipari területek helyreállításába) és a nettó zéró technológiákba (új ágazatok – például napelem-alkatrészek, akkumulátor-összeszerelés vagy akár hidrogénprojektek – kialakításába) történő beruházások kiegészítik Románia kínálati oldali reformjait. Ezek célja annak biztosítása, hogy az energetikai átállás a méltányos átállás lehetővé tétele érdekében költséghatékony és inkluzív legyen valamennyi régióra kiterjedően, különösen a széntől függő régiókban.

(31) Románia infrastruktúrája – különösen a fenntartható közlekedéshez, a tiszta energiához, valamint a környezetvédelmi és digitális szolgáltatásokhoz kapcsolódóan – még mindig komoly beruházásokat igényel, jóllehet számottevő támogatásban részesült a kohéziós politikai forrásokból, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból. Sok esetben még a kiforrott projektek is késedelmet szenvednek, a nagy projektek pedig nem mindig részesülnek a szükséges prioritásban ahhoz, hogy megvalósításuk az ütemterv szerint haladjon. E hiányosságok

([20]) Lásd például: OECD Economic Surveys: Romania 2024 (Az OECD gazdasági felmérései: Románia 2024).

orvoslásával fokozható lenne a tervezésbiztonság, a projektek pedig időben megvalósulhatnának, ami gyakran kiegészítő magánberuházásokat is lehetővé tesz. A közigazgatás színvonala és eredményessége további javításra szorul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel bevezetett stratégiai és költségvetési tervezési keret alkalmazása és – szükség esetén – továbbfejlesztése előmozdítaná az ország hosszú távú fejlődését, valamint az intézkedések rangsorolását, továbbá a központi és a helyi szintű szakpolitikai koordinációt. Különösen az ágazati stratégiai keret mutatkozik még mindig széttagoltnak: átfedések vannak az ágazatok között és nincsenek egyértelműen meghatározott prioritások.

(32) A romániai munkaerőpiacon a nők részvétele elmarad az uniós átlagtól (60,3 %, míg az EU-ban 70,8 %). Ráadásul Romániában jelentős a munkanélküliség a fiatalok körében: a fiatalok munkanélküliségi rátája a harmadik legmagasabb az EU-n belül (23,9 %, míg az EU-ban 14,9 %), a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok aránya pedig a legmagasabb az EU-n belül (19,4 %, míg az EU-ban 11 %). Helyzetük javítása és munkaerőpiaci részvételük növelése részben ellensúlyozhatja a kedvezőtlen demográfiai fejleményeket, valamint további lehetőségeket kínálhat a nők és a fiatalok számára. E tekintetben fontos lenne leküzdeni az aktivizálási intézkedésekkel és a kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz való hozzáféréssel kapcsolatos kihívásokat, különösen a vidéki térségekben. 2024-ben a 0–3 éves gyermekek mindössze 11,4 %-a vett részt intézményes gyermekgondozásban, ami jóval elmarad a 39,2 %-os uniós átlagtól, míg a 3 év és a tanköteles kor közötti gyermekek csupán 75,7 %-a (EU: 94,6 %) vett részt kisgyermekkori nevelésben és gondozásban 2022-ben, bár az előirányzott új bölcsődék és kiegészítő szolgáltatások javíthatják a gyermekgondozási létesítmények rendelkezésre állását. Románia fontolóra vehetné a munkaerőpiaci aktivizálási intézkedések célzottabbá tételét, és a támogatás átcsoportosítását a kevésbé eredményes foglalkoztatási támogatásokról a képzésre és a tájékoztatásra.

(33) Noha a betöltetlen álláshelyek aránya továbbra is alacsony, Románia azon tagállamok közé tartozik, ahol a legnagyobb a munkaerőhiánnyal küzdő foglalkozások száma. A munkáltatók azt tartják az üzleti tevékenységük egyik fő korlátjának, hogy a munkaerő nem rendelkezik megfelelő készségekkel. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya és a legalább alapvető digitális készségekkel rendelkező felnőttek aránya továbbra is alacsony szinten stagnál, ami rontja a versenyképességet. A munkaképes korú népesség várható csökkenése miatt a készséghiány súlyosbodhat, ha Románia nem fejleszti szakpolitikáit az elhelyezkedés elősegítése, a továbbképzés és a tehetségek megtartása terén. A továbbképzés és az átképzés eredményességét rontja az alapkészségek hiánya, amit a 2022. évi nemzetközi tanulói teljesítménymérés (PISA) gyenge eredményei is tükröznek. Romániában az egyik legmagasabb azon 15 évesek aránya az EU-n belül, akik nem rendelkeznek alapvető jártassággal matematikában (48,6 %, míg az EU-ban 29,5 %), olvasásban (41,7 %, míg EU-ban 26,2 %) és a természettudományokban (44 %, míg az EU-ban 24,2 %). Románia korszerűsíti a szakképzési rendszert annak érdekében, hogy megfeleljen a munkaerőpiaci igényeknek, többek között a duális szakképzés felsőoktatási bevezetése és a munkáltatókkal való partnerségek megerősítése révén. A diákoknak azonban csak kis része veszi igénybe a munkaalapú tanulást, és a friss diplomások foglalkoztatási rátái alacsonyak. Az oktatás, a szakképzés és az egész életen át tartó tanulás munkaerőpiaci relevanciájának növeléséhez fontos, hogy a helyi vállalkozásokat jobban bevonják a képzésekbe, a készségekkel kapcsolatos információgyűjtést pedig fokozottan beépítsék a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatalba, valamint a tantervek és a képzési kínálat kiigazításába.

(34) A közelmúltbeli haladás ellenére továbbra is Romániában az egyik legmagasabb a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett felnőttek és gyermekek aránya az EU-n belül (27,9 %, szemben a 21,0 %-os uniós átlaggal), a szociális védelmi rendszer megfelelősége és lefedettsége pedig alacsony szinten van. Romániának célzott erőfeszítéseket kell tennie azért, hogy 2030-ig haladást érjen el a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek számának csökkentése terén. Ez a szociális védelmi rendszer hatékonyabbá tételével, a stabil finanszírozás biztosításával, eredményes nyomon követéssel és hatásvizsgálattal, valamint az alapvető és támogató szolgáltatások – többek között a roma közösségek számára – hozzáférhetőbbé tételével érhető el. A színvonalas egészségügyi ellátáshoz való jobb hozzáférés biztosítása továbbra is kihívást jelent, különösen a vidéki térségekben és a veszélyeztetett csoportok számára. A szakképzett munkaerő hiánya korlátozza az egészségügyi ellátási és a tartós ápolási-gondozási szolgáltatások rendelkezésre állását. Az uniós finanszírozású programok jelentős támogatást nyújtanak, többek között a vidéki térségekben létrehozandó 2 000 integrált közösségi szolgáltató téren keresztül, valamint a szociális, egészségügyi, oktatási és foglalkoztatási szolgálatok megerősítése révén. E kihívások kezelése segítené a társadalmi felzárkózás támogatását is, összhangban a Bizottság által a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keretnek megfelelően elvégzett második szakaszos országelemzéssel ([21]).

(35) A Bizottság részletes felülvizsgálatának és a túlzott egyensúlyhiány fennállására vonatkozó következtetéseinek fényében az 1. és a 2. ajánlás tükrözi az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásokat. Az 1. és a 2. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a jelentős külső és költségvetési hiánnyal kapcsolatos sebezhetőségek kezeléséhez,

([21]) SWD(2025) 95 – Second-stage country analysis on social convergence in line with the Social Convergence Framework (SCF) (A társadalmi konvergenciával kapcsolatos keretnek megfelelően a társadalmi konvergenciára vonatkozóan elvégzett második szakaszos országelemzés), 2025.

AJÁNLJA, hogy Románia 2025-ben és 2026-ban hozzon intézkedéseket a következők szerint:

1. Az Európai Tanács 2025. március 6-i következtetéseivel összhangban – az adósságfenntarthatóság biztosítása mellett – összességében növelje a védelmi és biztonsági kiadásokat és fokozza az általános védelmi készültséget. Jelentősen szigorítsa a költségvetési politikát, hogy a nettó kiadások a túlzotthiány-eljárás szerinti korrekciós pályán maradjanak, és erősödjön a külső pozíció. Hajtsa végre a kiigazítási időszak meghosszabbítását alátámasztó reformokat és beruházásokat a 2025. január 21-i tanácsi ajánlásban foglaltaknak megfelelően.

2. Tekintettel az (EU) 2021/241 rendelet szerinti reformok és beruházások időszerű végrehajtására alkalmazandó határidőkre, sürgősen gyorsítsa fel a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtását. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok (ERFA, IÁA, ESZA+, KA) végrehajtását, adott esetben építve a félidős felülvizsgálat által kínált lehetőségekre. A versenyképesség javítása érdekében optimálisan vegye igénybe az uniós eszközöket, többek között az InvestEU program és a Stratégiai Technológiák Európai Platformja által biztosított lehetőségeket.

3. Javítsa a közigazgatás színvonalát és eredményességét, valamint tegye kiszámíthatóbbá a döntéshozatalt, egyúttal az érdekelt felekkel folytatott megfelelő konzultációkkal, érdemi hatásvizsgálatokkal és észszerűsített igazgatási eljárásokkal gondoskodjon arról, hogy a jogalkotási kezdeményezések ne ássák alá a jogbiztonságot. Jobban készítse elő és rangsorolja a nagy infrastrukturális projekteket, és gyorsítsa fel a végrehajtásukat, gondoskodjon arról, hogy a kiforrott közberuházási projektek időben megvalósuljanak, valamint a fenntartható gazdasági fejlődés támogatása érdekében mozdítsa elő a magánberuházásokat.

4. Csökkentse a fosszilis tüzelőanyagoktól való függést, különösen a megújuló energiaforrások bevezetésének felgyorsítása, a hálózati kapacitás fejlesztése, a határokon átnyúló villamosenergia-összeköttetések erősítése, a tiszta energiával kapcsolatos projektek kockázatmentesítésére irányuló szabályozási reformok előmozdítása, valamint az engedélyezési eljárás átláthatóbbá és hatékonyabbá tétele révén. Emellett fokozatosan szüntesse meg a fosszilis tüzelőanyagok fűtési ágazaton belüli támogatását, és hajtson végre beruházásokat az energiahatékonyság, a környezetvédelmi infrastruktúra és az innováció terén, figyelembe véve a regionális különbségeket, például a szénorientált régiókra gyakorolt hatást. Vezesse ki a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és az így keletkező megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére.

5. Fokozza a nők és a fiatalok munkaerőpiaci részvételét az aktív munkaerőpiaci intézkedések eredményesebbé tételével és a kisgyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel növelésével. Orvosolja a készséghiányt a munkaerő alapkészségeinek és munkaerőpiac szempontjából lényeges készségeinek fejlesztésével, valamint az érdekelt felek fokozott bevonásával és a készségekkel kapcsolatos információgyűjtés oktatási és készségfejlesztési politikákban való lehető legjobb hasznosításával.

6. Csökkentse a szegénység és a társadalmi kirekesztődés kockázatát a szociális védelem kiterjesztésével és hatékonyabbá tételével, többek között a színvonalas alapvető és támogató szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosításával, az integrált szociális, egészségügyi, oktatási és foglalkoztatási szolgáltatásokra összpontosítva, különösen a romák és más hátrányos helyzetű csoportok körében, a költségvetési fenntarthatóság megőrzése mellett.

Kelt Brüsszelben, 2025. július 8-án.

a Tanács részéről

az elnök

S. LOSE